

УДК 338.43
JEL Classification: L23; L06; O13
DOI 10.33111/EE.2024.53.SamoilenkoA

A. Samoilenko
*PhD in Economics, Chief Economist
LLC «Kryvoozersk oil plant
Organic»*

А. Г. Самойленко
*кандидат економічних наук,
головний економіст
ТОВ «Кривоозерський олійний
завод «Органік»*

ORCID: 0009-0003-4034-2769

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА РОСЛИННОЇ ОЛІЇ

Анотація. У статті узагальнено існуючі підходи до формування ресурсного забезпечення діяльності підприємства, на основі чого виділено характерні особливості цього процесу в бізнесі з виробництва рослинної олії. Встановлено, що олійно-жировій промисловості характерний типовий набір ресурсів, які використовуються більшістю сучасних суб'єктів господарювання. Для повноцінного функціонування переробного підприємства потрібна в достатній кількості сировина олійних сільськогосподарських культур, земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання основного виробництва й обслуговуючих підрозділів, транспортні засоби, спеціальна техніка, запасні частини, матеріали для виробничих потреб, енергетичні ресурси, персонал, грошові кошти, нематеріальні активи, інформаційно-консультаційні послуги, інтелектуальні навички, інформаційні технології. Визначення потреб і спрямовування у діяльність необхідних ресурсів вимагає значних зусиль від працівників з високим рівнем кваліфікації, щоб вчасно, якісно та раціонально залучити увесь перелік засобів виробництва.

Ключові слова: ресурси, ресурсне забезпечення, підприємство, виробництво, рослинна олія, ринкове середовище, бізнес.

RESOURCE PROVISION OF VEGETABLE OIL PRODUCTION ENTERPRISES

Annotation. The article summarizes the existing approaches to the formation of resource support for the enterprise's activities, on the basis of which the characteristic features of this process in the business of vegetable oil production are highlighted. It has been established that the oil and fat industry is characterized by a typical set of resources used by most modern business entities. For the full functioning of a processing enterprise, a sufficient amount of raw materials of oil crops, land plots, buildings, structures, equipment of the main production and service units, vehicles, special equipment, spare parts, materials for production needs, energy resources,

personnel, cash, intangible assets, information and consulting services, intellectual skills, information technologies. Determining the need and directing all types of resources into activity requires significant efforts from employees with a high level of qualification in order to attract the entire list of means of production in a timely, qualitative and rational manner.

It is assumed that the dependence on oil raw materials, the inability to increase the depth of its processing and the high share in the production cost of this resource reduce the possibilities of effective production of vegetable oil. The unstable price situation for raw materials and other types of resources requires prompt analysis of potential financial results and prospects for achieving profitability in business. It was noted that the result of resource management should be the availability of all types of resources in sufficient quantity and at the right time at prices that allow effective economic activity. High volumes of oil exports cause the production of this product in Ukraine to depend on the conditions of the international environment, therefore there is a need to improve resource provision in the direction of automation, informatization and rationalization of the use of all means in economic activity.

Key words: resources, resource provision, enterprise, production, vegetable oil, market environment, business.

Вступ. Для повноцінного функціонування будь-якого підприємства у ринковому середовищі потрібна сукупність різних ресурсів, які дозволяють виробляти продукцію і товари народного споживання. Ресурсне забезпечення відіграє вирішальне значення у досягненні прибутковості бізнесу та можливостей його динамічного розвитку. Підприємства олійно-жирової промисловості споживають широку номенклатуру різноманітних матеріально-технічних засобів, які використовуються для формування сировинного забезпечення, виробництва готової продукції, її складування і зберігання, а також підтримки працездатності обладнання та інфраструктури в цілому. Специфіка виробництва рослинної олії полягає у необхідності формування достатніх запасів сировини для повного завантаження переробних потужностей. Процес закупівлі насіння олійних культур передбачає визначення переліку виробників, дослідження якісних характеристик насіння, комунікацію з сільськогосподарськими підприємствами, визначення закупівельних цін, документальний супровід угод, логістичні операції. Аналогічні заходи потрібно проводити щодо інших видів ресурсного забезпечення, необхідного для виробництва олії та підтримки на потрібному рівні діяльності підприємства.

У процесі постачання різних ресурсів задіяно значну кількість фахівців, кожен з яких виконує відповідні функції, спрямовані на забезпечення безперебійної роботи підприємства та раціоналіза-

цію процесів формування і використання наявної сировини і матеріалів. Залучення матеріально-технічного забезпечення у виробництво рослинної олії має певну специфіку та вимагає науково-практичного обґрунтування, зважаючи на що обрана для дослідження тема є актуальною.

Постановка завдання. Проблематика формування і використання ресурсного забезпечення підприємства досліджується у роботах різних науковців, таких як: Феєр О.В., Дрозд М.В. [1], Дергачова В.В., Зимогляд А.С., Коржов Є.О. [2], Бердар М.М. [3], Качан Т.В., Мисюра О.М. [4], Смолич Д.В., Тимошук І.В. [5], Мельник О.М. [6], Шашина М.В., Недзельський А.О. [7], Вівчар О.І. [8] та інші. Аналіз публікацій вказує на значну поширеність досліджуваного питання серед науковців, процеси забезпечення діяльності підприємства різними ресурсами всебічно вивчаються, аналізуються, характеризуються та вдосконалюються на основі опрацювання теоретичних положень, а також існуючого практичного досвіду. Авторами запропоновано різні підходи до класифікації ресурсного забезпечення, наведено характеристику ресурсів підприємств, обґрунтовано особливості управління ресурсами, визначено методики оцінки ефективності управління ресурсним забезпеченням та його вплив на ключові показники функціонування підприємства у ринковому середовищі.

Досить всебічне вивчення наукової проблеми щодо формування ресурсного забезпечення підприємства вказує на високий рівень її обґрунтування. Разом з тим поставлена в рамках пропонуваного дослідження мета передбачає розкриття особливостей ресурсного забезпечення на підприємстві з виробництва рослинної олії. На основі аналізу літератури було встановлено, що переважна більшість наукових робіт стосується ресурсного забезпечення підприємницької діяльності в цілому, тоді як для обраної галузевої специфіки публікації відсутні. Підприємства олійно-жирового комплексу вимагають широкого переліку ресурсів, щоб забезпечити функціонування обладнання, складські потужності, рухомі частини і агрегати. Існує необхідність у перевалці значних обсягів сировини та готової продукції, які становлять основу виробничих процесів, створення грошових потоків та отримання фінансових результатів. Оскільки виробництво рослинної олії має певну специфіку у частині ресурсного забезпечення, тому потребує наукового вивчення та обґрунтування.

Метою статті є дослідження особливостей і характеристика складу ресурсного забезпечення підприємства з виробництва рослинної олії.

Результати. Ресурсне забезпечення спрямовано на підтримку функціональності підприємства з виробництва рослинної олії за рахунок залучення сукупності різних засобів. Важливе значення в цьому процесі відіграє олійна сільськогосподарська сировина, вартість якої у структурі собівартості продукції є найвищою. Переважна більшість переробних підприємств закупляє насіння олійних культур в аграрних виробників. За сприятливих умов зовнішнього середовища виробництво олії може приносити позитивні економічні результати, але за наявності дефіциту сировини на ринку та високих цін на неї функціонувати з достатнім рівнем ефективності складно. В цілому для підтримки стабільного виробництва олії потрібно залучати широкий перелік різноманітних ресурсів, без кожного з яких діяльність неможлива.

У науковій літературі присутні результати дослідження особливостей та класифікації ресурсного забезпечення підприємств. Досить повною можна вважати запропоновану Феєр О.В. і Дрозд М.В. класифікацію ресурсів [1], згідно з якою до переліку входять: матеріальні, технологічні, трудові, фінансові, інвестиційні, нематеріальні, просторові ресурси, інформаційні, часові, природні, правові ресурси та ресурси організаційної структури управління. До наведеної класифікації можна додати ще такі види ресурсів, як земельні, енергетичні, інтелектуальні, інформаційні технології, технології штучного інтелекту. Для підприємств олійно-жирової промисловості увесь перелік ресурсів відіграє важливе значення у господарській діяльності. Як показує існуюча практика в умовах української економіки, більшу актуальність має правильна організація класичного ресурсного забезпечення, ніж пошук можливостей впровадження принципово нових видів ресурсів.

Можна погодитись із думкою Дергачової В.В., Зимогляд А.С., Коржова Є.О., що сукупність усіх ресурсів потрібно підбирати індивідуально для кожного підприємства, спираючись на поставлені цілі і завдання. Перелік необхідних ресурсів формується під впливом обраної галузі діяльності, існуючої організаційно-правової форми, стратегії розвитку, масштабів виробництва, фінансово-економічного стану, тощо. Разом з тим справедливо акцентується, що ресурсне забезпечення не є головною метою підприємницької діяльності. Як основна мета сприймається забезпечення певного рівня ефективності функціонування бізнесу в ринковому середовищі. Ресурсному забезпеченню відводиться роль інструменту, з допомогою якого здійснюється створення нових товарів і послуг на основі розподілу необхідних ресурсів з орієнтиром на раціоналізацію виробничих витрат [2]. Для підп-

приємств олійно-жирової промисловості важливо налагоджувати управління ресурсним забезпеченням таким чином, щоб дохід від реалізації продукції був вищим від вартості використаних на її створення ресурсів. Залежність від олійної сировини, неможливість підвищення глибини її переробки та висока частка у собівартості продукції, ускладнює раціональне управління ресурсами в переробному підприємстві.

Як вказує Бердар М.М., наявна конкурентна боротьба за доступ до ресурсів вимагає відповідних кроків з боку управління ресурсним забезпеченням, що особливо актуально українським підприємствам з виробництва рослинної олії, переважна більшість продукції яких експортується на міжнародний ринок продуктів харчування. У таких умовах бізнес вимагає використання передового досвіду в управлінні. Для підтримки та зміцнення українських підприємств на світовому ринку слід застосовувати комплексний стратегічний підхід у ресурсному забезпеченні. Вимоги до ресурсного забезпечення діяльності підприємств у ринковому середовищі постійно змінюються. Представникам бізнесу необхідно осмислити факт зміни підходів до ресурсного забезпечення і необхідності докладання більших зусиль для досягнення бажаного результату у господарській діяльності. Щоб мати успіх у конкурентній боротьбі, управління ресурсним забезпеченням має спрямовуватися на використання сучасних технологій, реалізацію інвестиційних проектів, математичне моделювання процесів ресурсного забезпечення, запобігання кризовим явищам на підприємствах, формування умов стабільного розвитку бізнесу [3].

Характерні для підприємства олійно-жирової промисловості можна вважати висновки дослідників Качана Т.В. і Мисюри О.М., згідно з яких управління ресурсами потребує акумуляцію та аналіз значних обсягів інформації, розмір яких в умовах сучасного ринкового середовища постійно зростає. Від якості виконання робіт зі збору, обробки і використання інформації про ресурсне забезпечення функціонування бізнесу залежить його ефективність. Для полегшення зазначених завдань пропонується впровадження автоматизованої інформаційної системи, спроможної швидко й якісно обробити необхідну інформацію, сприяти полегшенню прийняття управлінських рішень і забезпечити конкурентоспроможність підприємства [4, с. 45]. Велика кількість суб'єктів господарювання вкладає значні кошти у розвиток інформаційних технологій та засобів обробки інформації, тому підприємствам із виробництва рослинної олії доцільно вивчати такий досвід і шукати можливості його впровадження.

Смолич Д.В. і Тимошук І.В. вказують на необхідність управління ресурсами підприємства спираючись на загальні функції менеджменту, причому досягнення належного рівня ресурсного забезпечення спостерігатиметься за умови безперерйного та якісного планування, організації, мотивації та контролю [5]. У практичному аспекті таке твердження означає, що суб'єктам господарювання в процесі управління ресурсним забезпеченням необхідно налагоджувати взаємодію різних факторів, до яких належать: достатня технічна оснащеність, використання сучасного обладнання і технологій, досягнення високого рівня кваліфікації трудових ресурсів, зміцнення фінансового стану і матеріального забезпечення, аналіз результативності їх поєднання і використання. Характеристика ресурсного забезпечення підприємства розглядається в контексті передумови його ефективної діяльності та досягнення успіху в ринковому середовищі. При цьому правильно побудована система управління ресурсами дозволяє забезпечувати високу якість продукції та сприяє додатковій оптимізації фінансових витрат.

З наведеними твердженнями можна погодитися, оскільки вони спрямовані на системний підхід у формуванні ресурсного забезпечення, спираючись на загальні функції менеджменту. В загальному можна зазначити, що раціональна система управління ресурсним забезпеченням має бути спрямована на наявність у достатній кількості та потрібний час усіх видів ресурсів за цінами, які дозволяють вести ефективну господарську діяльність. Так як у діяльності підприємств з виробництва рослинної олії присутній перелік різних ресурсів, то досягнення збалансованого їх використання потребує значних зусиль. Крім того, застосування усього набору інструментів в управлінні ресурсним забезпеченням вимагає високого рівня кваліфікації виконавців, які на багатьох підприємствах відсутні.

Важливим моментом у дослідженні особливостей ресурсного забезпечення підприємств із виробництва рослинної олії є обґрунтування рекомендацій з раціоналізації цього процесу. Мельник О.М. визначає, що однією з найбільших груп є матеріальні ресурси підприємства, результативність і доцільність витрачання яких залежить від впливу на показники ефективності. Залучення і використання сировини і матеріалів у господарській діяльності має базуватися на оцінці ефективності, орієнтуючись на необхідність скорочення нераціонального витрачання ресурсів в процесі виробництва продукції. Слід вживати заходи для збільшення глибини використання та переробки сировини, зменшення відходів, ско-

рочення понаднормового використання запасів, підвищення ефективності використання приміщень та обладнання, запобігання крадіжок і розкрадань тощо [6, с. 21].

Шашина М.В., Недзельський А.О. вказують на необхідність комплексної оцінки системи управління ресурсним забезпеченням підприємства. Дослідники пропонують методику оцінки ресурсного забезпечення, розглядають потребу в її здійсненні для досягнення прибутковості та стійкості у конкурентному ринковому середовищі. На основі оцінки стану ресурсів підприємства ідентифікуються різні проблемні моменти, що вимагає пошуку способів їх усунення. Потенційно можуть оптимізуватися процедури планування, постачання, зберігання і витрачання матеріальних, фінансових, людських та інтелектуальних ресурсів. Висувається також припущення, що оцінка ефективності управління ресурсами дає змогу підприємству впроваджувати заходи для раціоналізації їх використання. З метою визначення ефективності управління ресурсним забезпеченням необхідно визначати перелік наявних засобів, їх характеристику, співвідношення та важливість у господарській діяльності [7].

Запропоновані положення є актуальними для підприємств з виробництва рослинної олії, оскільки містять характерні для цієї галузі пропозиції. Складність використання існує через відсутність кваліфікованих виконавців, здатних організувати та здійснити оцінку ефективності ресурсного забезпечення, а також недбайливе ставлення до наявного переліку засобів виробництва. Будь-яка оцінка та на її основі вдосконалення управління ресурсами вимагають значного досвіду і дисциплінованості у залучених учасників, які відсутні в достатній кількості на підприємствах.

Вівчар О.І., Гайда Н.В. досить справедливо та характерно для виробництва рослинної олії вказують, що формування ресурсної бази підприємства потрібно здійснювати в межах стратегії його розвитку, а також з урахуванням внутрішніх бізнес-процесів [8]. Важливо поєднувати процес формування матеріальних ресурсів з наявним інтелектуальним потенціалом, оскільки в результаті можна здобувати певні економічні переваги серед сукупності учасників на ринку. Йдеться про те, що під кожен вид ресурсу потрібно мати працівників, здатних у повній мірі використати його можливості, раціонально використовувати, зважаючи на потреби виробничо-господарської діяльності, інакше вкладені у ресурси кошти не дадуть відповідного економічного ефекту.

Важливим результатом дослідження вчених можна назвати те, що сучасні умови присутності бізнесу у ринковому середовищі вимагають зміни підходів до формування ресурсного забезпечення. Необхідність залучення усіх видів ресурсів має узгоджуватися з пріоритетами стратегічного розвитку, а не зумовлюватися якісними показниками, прийнятною ціною і необґрунтованими характеристиками. Тобто найбільша цінність ресурсів виявлятиметься в тому випадку, якщо їх будуть формувати, спираючись на стратегічний набір підприємства, при цьому їх якість може бути помірною, ціна відносно низькою і обсяг використання раціонально обґрунтований.

Виробництво рослинної олії потребує різних ресурсів, склад яких можна подати таким чином: сировина олійних сільськогосподарських культур, земельні ділянки, будівлі, обладнання основного виробництва й обслуговуючих підрозділів, транспортні засоби та спеціальна техніка, запасні частини і матеріали для виробничих потреб, енергетичні ресурси, персонал, грошові кошти, нематеріальні активи, інформаційно-консультаційні послуги, інтелектуальні навички, інформаційні технології. Більш детальна характеристика наведеного переліку ресурсів наведена у табл. 1.

Таблиця 1

**ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА
З ВИРОБНИЦТВА РОСЛИННОЇ ОЛІЇ**

Вид ресурсу	Характеристика
1. Сировина олійних сільськогосподарських культур	Насіння олійних культур: соняшнику, сої, ріпаку, льону, гірчиці та інших
2. Земельні ділянки	Земельні масиви для територіального розташування підприємства.
3. Будівлі, обладнання основного виробництва та обслуговуючих підрозділів	Ваговий комплекс, пункт вивантаження рослинної сировини, смності і приміщення для зберігання сировини, виробничі будівлі та обладнання, смності для зберігання олії, складські приміщення загального призначення, під'їзні шляхи, адміністративні будівлі, будівлі та споруди обслуговуючих підрозділів
4. Транспортні засоби та спеціальна техніка	Вантажні та легкові автомобілі, навантажувачі, автокрани та інша спеціальна техніка
5. Запасні частини і матеріали для виробничих потреб	Запасні частини для виробничого обладнання, мастила, оливи, вузли для агрегатів, реактиви, тара, пакувальні матеріали, робочий інструмент різного функціонального призначення, електричні засоби та пристрої, горючі речовини тощо

Закінчення табл. 1

Вид ресурсу	Характеристика
6. Енергетичні ресурси	Електроенергія, дизельне паливо, газ, бензин, тверде паливо
7. Персонал	Робітники основних, обслуговуючих та допоміжних підрозділів, водії транспортних засобів, керівники підрозділів, адміністративний персонал, апарат управління підприємством
8. Грошові кошти	Власні та позичкові фінансові ресурси
9. Нематеріальні активи	Права користування майном, права на комерційні позначення, права на об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права
10. Інформаційно-консультаційні послуги	Юридичні, консалтингові, митно-брокерські, аудиторські, ІТ-послуги
11. Інтелектуальні навички	Специфічні можливості та досвід всіх працівників підприємства становить основу інтелектуальних навичок в бізнесі з виробництва рослинної олії
12. Інформаційні технології	Програмні засоби і ІТ-продукти для управління окремими процесами

Джерело: розроблено автором.

На основі наведеної у табл. 1 інформації можна побачити, що виробництво рослинної олії передбачає використання сукупності засобів, кожен з яких має важливе значення. За умов наявності на виробничих потужностях переробного підприємства у достатній кількості сировини сільськогосподарських культур використовуються всі інші ресурси. Наведемо більш детальну їх характеристику.

1. *Сировина олійних сільськогосподарських культур.* Для виробництва олії використовується насіння олійних культур, а саме: соняшнику, сої, ріпаку, льону, гірчиці. Можливе виробництво з іншої сировини, але її частка у загальному обсязі на ринку незначна. Кожне підприємство прагне максимально завантажити наявні виробничі потужності, щоб забезпечити раціональне їх використання та мінімізувати постійні витрати на одиницю виробленої продукції. Закупівля сировини передбачає пошук продавців, аналіз зразків насіння олійних культур, погодження закупівельних цін, укладення договорів купівлі-продажу, транспортування сировини, остаточний аналіз якості

сировини, складування, зберігання та переробку насіння олійних культур.

2. *Земельні ділянки.* Виробництво рослинної олії потребує використання земельних ділянок, на яких розміщуються будівлі та основне обладнання, об'єкти виробничої інфраструктури. У досліджуваній галузі земельні ділянки використовуються в якості територій для налагодження господарської діяльності.

3. *Будівлі, обладнання основного виробництва та обслуговуючих підрозділів.* На підприємстві з виробництва рослинної олії існує необхідність використання різних за призначенням будівель, споруд, обладнання, до яких відносяться: ваговий комплекс, пункт вивантаження рослинної сировини, ємності і приміщення для переміщення і зберігання сировини, виробничі будівлі та обладнання, ємності для зберігання олії, складські приміщення загального призначення, під'їзні шляхи, адміністративні будівлі, будівлі та споруди обслуговуючих підрозділів. Наведений перелік об'єктів має головне значення у виробництві продукції та суттєво впливає на ефективність діяльності підприємства.

4. *Транспортні засоби і спеціальна техніка.* Використання транспортних засобів, навантажувачів та іншої спеціальної техніки пов'язане з необхідністю перевалки значної маси олійної сировини, олії, макухи чи шроту, лушпиння, запасних частин, окремих вузлів виробничого обладнання, які фізично складно переміщувати немеханізованим способом. Без транспорту і механізації виробничих процесів діяльність підприємства буде неможливою, нестача транспорту сповільнюватиме діяльність та знижуватиме ефективність.

5. *Запасні частини і матеріали для виробничих потреб.* У процесі використання виробничого обладнання та інших засобів, існує потреба у постійному догляді та підтримці робочого стану. Тому для обслуговування обладнання, будівель, споруд, транспортних засобів використовується широка номенклатура запасних частин, мастил, оливи, окремих вузлів агрегатів, реактивів, тари, пакувальних матеріалів, робочого інструменту різного функціонального призначення, електричних засобів та пристроїв, горючих речовин тощо. Усі необхідні матеріали постачаються на підприємство від великої кількості виробників, що вимагає комплексного підходу в їх пошуку, процесах планування, закупівлі, оплати, постачання, зберігання та використання.

6. *Енергетичні ресурси.* Для виробництва рослинної олії необхідні такі енергетичні ресурси, як: електроенергія, дизельне паливо, газ, бензин, тверде паливо. Багато підприємств використо-

вусе лущиння насіння як палива у власній котельні, де виробляється пар для термічних процесів переробки олійної сировини. Значення енергетичних ресурсів досить важливе, вплив на ефективність виробництва олії високий, тому зростання вартості енергоресурсів стимулює розвиток альтернативних джерел енергозабезпечення, серед яких сонячна та вітрова енергетика.

7. *Персонал.* Виробництво рослинної олії потребує різних працівників, які необхідні для підтримки технологічних процесів, роботи обслуговуючих підрозділів, виконання адміністративних функцій, забезпечення управління бізнесом. Особливо важливу роль відіграють фахівці, зайняті у роботі і налаштуванні обладнання, лабораторних дослідженнях сировини та готової продукції, визначенні необхідності та періодичності ремонтів і обслуговувань технологічних вузлів, агрегатів. Незамінну роль виконує керівний склад, спроможний належним чином організувати роботу підприємства, налагодити процеси планування, обліку та контролю за заготівлею і зберіганням сировини, її переробкою, виходом продукції та відвантаженням покупцям. Галузева специфіка вимагає спеціальних навичок у виконавців, від якості яких залежить результативність та ефективність бізнесу.

8. *Грошові кошти* є найбільш важливим ресурсом з позицій підтримки функціональності підприємства, оскільки їх наявність уможливує ведення поточної діяльності, а також ініціативи з її розвитку. З метою створення додаткових можливостей залучаються позичкові ресурси, оскільки власних грошових коштів більшості підприємств недостатньо.

9. *Нематеріальні активи.* Нематеріальні активи відіграють важливе значення у створенні сприятливих ринкових умов виробництва, транспортування та реалізації продукції в Україні та за її межами. На експорт продукції позитивно впливають різні сертифікати відповідності умов виробництва світовим стандартам, які можуть вимагати покупці. Також у бізнесі використовуються торгові марки, права інтелектуальної власності, програмне забезпечення, які створюють позитивні передумови реалізації готової продукції.

10. *Інформаційно-консультаційні послуги.* У діяльності підприємства виникає необхідність залучення послуг від зовнішніх постачальників, до яких належать юридичні, консалтингові, митно-брокерські, аудиторські, ІТ-послуги. Сучасне підприємство неспроможне повноцінно працювати у ринковому середовищі без використання широкого набору інформаційно-консультаційних послуг.

11. *Інтелектуальні навички.* Специфічні знання, можливості та досвід всіх працівників підприємства становить основу інтелектуальних навичок з виробництва рослинної олії, раціоналізація діяльності відбувається на основі їх узагальнення та використання.

12. *Інформаційні технології.* Автоматизація в діяльності підприємства з виробництва рослинної олії вимагає впровадження і використання різних механічних вузлів, програмних засобів та ІТ-рішень в управлінні окремими процесами, які суттєво полегшують роботу працівників.

Для раціоналізації ресурсного забезпечення на постійній основі докладаються зусилля з боку виконавців з налагодження і підтримки усіх процесів, спрямованих на формування, зберігання і використання необхідних засобів під час переробки олійної сировини. За кожен вид ресурсу доцільно призначати окремого відповідального фахівця або їх групу, оскільки потрібно робити аналітичні розрахунки, досліджувати наявні на ринку пропозиції, вести переговори із постачальниками, розміщувати замовлення на постачання, контролювати розрахунки та якість поставлених ресурсів. Також існує потреба досить змістовно орієнтуватись в особливостях того чи того ресурсу, що може зробити тільки вузькоспеціалізований працівник. Особлива увага має приділятися сировині олійних культур, так як вона займає найбільшу частку у собівартості продукції та має вагомий вплив на ефективність діяльності підприємства.

Висновки. Виробництво рослинної олії вимагає переліку різних ресурсів, до яких відноситься: сировина олійних сільськогосподарських культур, земельні ділянки, будівлі, обладнання основного виробництва та обслуговуючих підрозділів, транспортні засоби і спеціальна техніка, запасні частини і матеріали для виробничих потреб, енергетичні ресурси, персонал, грошові кошти, нематеріальні активи, інформаційно-консультаційні послуги, інтелектуальні навички, інформаційні технології. В цілому ресурсне забезпечення підприємства з виробництва рослинної олії у переважній більшості являє собою перелік типових для більшості галузей національної економіки ресурсів. Разом з тим постійна конкурентна боротьба за доступ до ресурсів, ускладнення ринкових умов господарювання, розвиток інноваційних технологій і засобів виробництва, змушує виробників відповідним чином реагувати на наявні виклики та змінювати підходи до управління ресурсами. Експортоорієнтований характер виробництва рослинної олії в Україні вказує на необхідність впровадження сучасних рішень в окремі господарські процеси. На основі цього створюють-

ся можливості раціонального використання ресурсів, збільшення продуктивності праці та забезпечення прибутковості бізнесу.

Література

1. Феєр О.В., Дрозд М.В. Теоретичні основи ресурсного забезпечення діяльності підприємства. Економіка та суспільство — Мукачево, 2016. №6. С.220-224
2. Дергачова В.В., Зимогляд А.С., Коржов Є.О. Управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства. Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. 2018. Вип. 12. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24627/1/2018-12_2-15.pdf.
3. Бердар М.М. Управління ресурсним забезпеченням підприємства у сучасних умовах. Інтелект XXI. 2020. №1. С. 31-36.
4. Качан Т.В., Мисюра О.М. Ресурсне забезпечення виробництва та оцінка його ефективності. Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів / [голов. ред. Мармуль Л. О.]; МОН України, Університет Григорія Сковороди в Переяславі. 2022. Вип. 55. С. 40-47.
5. Смолич Д.В. Тимошук І.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та модель управління в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. 2020. №153. С. 75-82.
6. Мельник О.М. Ресурси підприємства: концептуальні аспекти системи управління в умовах стійкого розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23, ч. 2, С. 17-22.
7. Шашина М.В., Недзельський А.О. Оцінювання ефективності управління ресурсами підприємства як інструмент забезпечення прибутковості. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна), 2023. №1. С. 125-132.
8. Вівчар О.І., Гайда Н.В. Концептуальні засади економічного управління ресурсами на підприємствах: безпекознавчий вимір. Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород: Гельветика, 2018. Вип. 19. Ч.1. С. 51-55.

References

1. Feyer, O.V., Drozd, M.V. «Teoretychni osnovy` resursnogo zabezpechennya diyal`nosti pidpry`emstva» [«Theoretical foundations of resource provision of enterprise activity»]. Ekonomika ta suspil`stvo — Mukachevo. 2016. No.6. pp. 220-224. [in Ukrainian].
2. Dergachova, V.V., Zy`moglyad, A.S., Korzhov, Ye.O. «Upravlinnya resursny`m zabezpechennym diyal`nosti pidpry`emstva» [«Management of resource provision of the enterprise»]. Aktual`ni problemy` ekonomiky` ta upravlinnya : zbirny`k naukovy`x prac` molody`x vcheny`x. 2018. No. 12. Available at URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24627/1/2018-12_2-15.pdf. [in Ukrainian].

3. Berdar, M.M. «Upravlinnya resursny`m zabezpechennam pidpry`emstva u suchasny`x umovax» [«Enterprise resource management in modern conditions»]. Intelekt XXI. 2020. No.1. pp. 31-36. [in Ukrainian].

4. Kachan, T.V., My`syura, O.M. «Resursne zabezpechennya vy`robny`czstva ta ocinka jogo efekty`vnosti» [«Resource provision of production and evaluation of its efficiency»]. Ekonomichny`j visny`k universy`tetu: zb. nauk. prac` ucheny`x ta aspirantiv / [golov. red. Marmul` L. O.]; MON Ukrayiny`, Universy`tet Gry`goriya Skovorody` v Pereyaslavi. 2022. No.55. pp. 40-47. [in Ukrainian].

5. Smoly`ch, D.V. Ty`moshuk, I.V. «Resursny`j potencial pidpry`emstva: sutnist`, skladovi ta model` upravlinnya v suchasny`x umovax gospodaryuvannya» [«Resource potential of the enterprise: essence, components and management model in modern business conditions»]. Ekonomichny`j prostir. 2020. No.153. pp. 75-82. [in Ukrainian].

6. Mel`ny`k, O.M. «Resursy` pidpry`emstva: konceptual`ni aspekty` sy`stemy` upravlinnya v umovax stijkogo rozvy`tku» [«Enterprise resources: conceptual aspects of the management system in conditions of sustainable development»]. Naukovy`j visny`k Uzhgorods`kogo nacional`nogo universy`tetu. 2019. No.23, ch. 2, pp. 17-22. [in Ukrainian].

7. Shashy`na, M.V., Nedzel`s`ky`j, A.O. «Ocinyuvannya efekty`vnosti upravlinnya resursamy` pidpry`emstva yak instrument zabezpechennya pry`butkovosti» [«Evaluating the effectiveness of enterprise resource management as a tool for ensuring profitability»]. Naukovy`j visny`k L`vivs`kogo derzhavnogo universy`tetu vnutrishnix sprav (seriya ekonomichna). 2023. No.1. pp. 125-132. [in Ukrainian].

8. Vivchar, O.I., Haida, N.V. «Konceptual`ni zasady` ekonomichnogo upravlinnya resursamy` na pidpry`emstvax: bezpekoznavchy`j vy`mir» [«Conceptual principles of economic management of resources at enterprises: security dimension»]. Naukovy`j visny`k Uzhgorods`kogo nacional`nogo universy`tetu: seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosy`ny` ta svitove gospodarstvo. Uzhgorod: Gel`vety`ka, 2018. No.19. Ch.1. pp. 51-55. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.09.2024.